

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2016/17:17

Onsdagen den 14 december

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Stefan Löfven

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 15–16 december 2016

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 2. EU-nämnden håller sammanträde med anledning av morgondagens toppmöte med Europeiska rådet. Vi hälsar statsminister Stefan Löfven välkommen att ha samråd med nämnden om det som blir aktuellt på toppmötet. Var så god, statsministern!

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Årets sista möte med Europeiska rådet äger rum i morgon – vad vi vet. På dagordningen står migration, säkerhet och försvar, ekonomiska och sociala frågor. Som vanligt kommer också EU:s interna relationer att behandlas.

Låt mig börja med migrationsfrågan. Situationen i Europa är fortfarande skör. Vi har gjort några framsteg, framför allt vad gäller gränskontroll och samarbete med de länder som många flyr från, men vi måste prioritera arbetet med att få fram det gemensamma asylsystemet ytterligare.

Under hösten har en diskussion förts om ett nytt system. EU är fortfarande delat, men vi kan också notera att allt fler medlemsstater har uttryckt att alla solidariskt måste ta emot asylsökande vid ett ökat inflöde. Det är naturligtvis angeläget att EU når resultat. Det behövs en ordning som rättvist fördelar ansvaret av skyddsbehövande. Det är oacceptabelt att en medlemsstat väljer att bara följa de åtaganden som man tycker om men struntar i dem som man ogillar. Jag har sagt det flera gånger i EU-nämnden och i EU-sammanhang att det måste få konsekvenser om man inte är beredd att ta sitt ansvar. Det är också något vi driver i förhandlingarna om nästa budget.

Vi väntar oss inga nya beslut under det här mötet, men vi fortsätter att arbeta hårt tillsammans med Tyskland och andra likasinnade länder för att nå en lösning under det inkommande maltesiska ordförandeskapet.

Vidare kommer migrationsöverenskommelsen mellan EU och Turkiet att beröras. Det ligger i båda parter intresse att samarbetet upprätthålls för att kunna hantera flyktingsituationen. Det handlar om att motverka människosmuggling, ha en ordnad vidarebosättning för skyddsbehövande

och att ge möjligheter till sjukvård, försörjning och skolgång till de flyktingar som finns i Turkiet.

Jag vill också i det här sammanhanget passa på att säga att situationen i Turkiet är mycket allvarlig. Arresteringarna av politiska företrädare, hotet mot yttrandefriheten och risken för återinförandet av dödsstraffet är mycket allvarligt. Det är viktigt att Turkiet återgår till reformansträngningar och att dialogen mellan oppositionen och regeringen återupptas.

Slutligen under migrationsdiskussionen kommer Europeiska rådet att behandla EU:s så kallade partnerskapsram med tredjeländer. Arbetet innebär bland annat en ökad satsning på en mer effektiv gemensam återvändandepolitik. Det är en väsentlig del i en ordnad migrationspolitik att de som får avslag på sin asylansökan faktiskt återvänder. Samarbetet har också en central roll i arbetet med att motverka grundorsakerna till att människor flyr genom fattigdomsbekämpning och utvecklingspolitik. Det är viktigt att mänskliga rättigheter följs också i det fortsatta arbetet.

Fru ordförande! Säkerhet och försvar kommer att diskuteras under Europeiska rådet. Människor ska känna sig trygga och säkra. Att värna säkerheten för våra medborgare är naturligtvis en kärnuppgift för medlemsstaterna. Det är bra att den inre säkerheten uppmärksammas alltmer i EU-samarbetet efter de senaste årens terroristattacker. Med gränsöverskridande brottslighet som fullkomligen åter sig in i våra samhällen är det uppenbart att ökat samarbete är nödvändigt för att bekämpa dessa hot.

Även den yttre säkerheten kommer att spela en allt större roll inte minst i ljuset av det som sker i vår omvärld. Ett handlingskraftigt EU är av stor betydelse för både Sveriges och EU:s säkerhet.

Jag kommer att fortsätta att vara tydlig med att försvarsfrågor ytterst är en nationell kompetens, men ambitionen att stärka EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik är bra, särskilt när det gäller EU:s förmågor inom civil och militär krishantering. Vi behöver samarbeta mer, och vi ska verka för ett effektivt genomförande av den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik.

Arbetet med att genomföra den gemensamma deklarationen mellan EU och Nato kommer att uppmärksammas. Det är ett arbete som regeringen är positiv till. Jag bedömer också att betydelsen av säkerhets- och försvarsfrågorna kommer att öka på den europeiska horisonten framöver. På det här mötet väntas inga skarpa beslut, men däremot kommer EU:s höga representant och kommissionen att återkomma med mer detaljerade förslag under våren. Regeringen kommer därför naturligtvis att få anledning att återkomma till riksdagen om just de frågorna.

Fru ordförande! De ekonomiska och sociala frågorna ges också utrymme på dagordningen. Jag vill särskilt lyfta upp den digitala inre marknaden, som är central för tillväxtpolitiken i EU. Tillsammans med flera andra stats- och regeringschefer har jag därför skrivit ett brev till Europeiska rådets ordförande Donald Tusk om hur viktigt det är att vi driver arbetet framåt på området.

Kampen mot ungdomsarbetslösheten i medlemsstaterna kommer att behandlas under den dagordningspunkten. Det är naturligtvis oerhört viktiga frågor. Om vi inte lyckas knäcka ungdomsarbetslösheten riskerar vi förödande konsekvenser när en generation tappar framtidstron och när så många hamnar utanför arbetsmarknaden redan från start.

Jag är därför glad att vi på mötet väntas välkomna en förlängning av den europeiska ungdomsgarantin och att EU fortsätter att arbeta med initiativ som ska tackla arbetslösheten för just unga.

Jag har sagt det förr, men det förtjänar att poängteras igen, att jobb och rättvisa arbetsvillkor är det som vi tillsammans behöver prioritera mer i EU. Det är bland det mest grundläggande och mest angelägna som medborgarna förväntar sig att EU levererar.

Fru ordförande! Två utrikes frågor väntas behandlas den här gången. Det är dels Syrien, dels EU och Ukrainas associeringsavtal.

Låt mig börja med den senare frågan. Regeringen stöder Nederländernas ansträngningar att nå fram till en ratificering av avtalet efter den tidigare folkomröstningen om avtalet. På mötet väntas stats- och regeringscheferna därför att anta dels en slutsatstext, dels ett beslut för att klargöra vad avtalet med Ukraina innebär.

Beslutet väntas ta upp behovet av fortsatta reformer i Ukraina, inklusive bekämpande av korruption, klargöra att EU inte har några skyldigheter att bistå Ukraina militärt och förtydliga att avtalet inte betyder att ukrainska medborgare har rätt att bo och arbeta fritt inom EU.

Det är viktigt att beslutet håller sig inom ramarna för själva associeringsavtalet och inte föregriper den framtida utvecklingen av relationen med Ukraina.

Utvecklingen i Syrien är djupt oroande. Varje timme kommer nya rapporter om mänskliga tragedier, barn som beskjuts, civila som avrättas, belägrade och instängda människor som skickar sina sista hälsningar till nära och kära. Det är rent ut sagt skamligt att världssamfundet inte förmår agera. Vi kan inte acceptera att det här fortgår.

Nu är vi på väg in i ett nytt läge. Parterna i konflikten måste garantera skydd för civilbefolkningen, och en frivillig evakuering från Aleppo måste kunna genomföras. Internationella organisationer som FN, Röda Korset och Röda halvmånen-rörelsen måste ges tillträde till Aleppo. Det måste EU verka för. Vidare måste EU verka för ansvarsutkrävande, alltså att den syriska regimen och dess allierade som är ansvariga för vad som sker ställs till svars för sina handlingar. Dessutom måste EU stödja FN i dess viktiga arbete för att nå en fredlig politisk lösning på konflikten.

Fru ordförande! Jag vill också passa på att nämna att även om Ryssland inte står på dagordningen väntar vi oss ett beslut efter Europeiska rådets möte om en förlängning av de ekonomiska sanktioner som införts mot Ryssland med anledning av landets agerande i Ukraina.

Som EU-nämndens ledamöter väl känner till och står bakom har Sverige verkat för detta tillsammans med flera andra länder. Nyligen fattades, inte minst tack vare regeringens ansträngningar, beslut om att utöka de sanktioner som finns mot vissa ryska entiteter. Jag kommer att fortsätta att driva på för att EU ska ha en tydlig och samstämmig Rysslandspolitik.

Fru ordförande! Direkt efter Europeiska rådets möte kommer ett möte i EU-27-kretsen att hållas för att besluta om en del praktiska frågor om hur de kommande utträdesförhandlingarna med Storbritannien ska ske. Det innebär att EU-27 bland annat ska bekräfta kommissionens roll som förhandlare och hur styrningen från rådet, liksom informationen till Europaparlamentet, kan säkerställas.

Vi förväntar oss ingen diskussion i sak, men låt mig ändå passa på att påminna om regeringens utgångspunkter inför de kommande förhandlingarna.

För det första vill regeringen se ett så bra förhållande med Storbritannien som möjligt även efter utträdet. Det gäller både mellan Storbritannien och EU liksom Storbritannien och Sverige.

För det andra, kanske det allra viktigaste, vill vi även i fortsättningen ha ett sammanhållet och väl fungerande EU. Det är därför vi inte kan tillåta att Storbritannien får ett avtal där de kan plocka russin ur kakan när det gäller exempelvis den fria rörligheten.

För det tredje vill vi också hålla ned den svenska EU-avgiften och därmed EU-budgeten när Storbritannien lämnar EU.

Utöver detta är det också viktigt att villkoren reds ut för EU-medborgare som finns i Storbritannien och briter i EU. Vi vill naturligtvis också gärna se och arbeta för att Europeiska läkemedelsmyndigheten som nu ligger i Storbritannien flyttas till Sverige.

Regeringen kommer att återkomma till riksdagen inför förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då är det tillfälle att ställa frågor och synpunkter från nämndens ledamöter. Jag tar dem i partistorleksordning. Jag börjar med Socialdemokraternas gruppledare.

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Fru ordförande! Jag vill också tacka statsministern för redogörelsen inför Europeiska rådet. Redogörelsen visar verkligen på att EU inte saknar utmaningar – milt uttryckt. Det finns mycket att jobba med. Därför är det som statsministern avslutningsvis sa, nämligen att när det är dags är det otroligt viktigt att EU-27 verkligen kommer att fungera och jobba bra ihop även när Storbritannien lämnar EU.

Migrationen är återigen på dagordningen. Det ska den också vara. Händelserna i världen, inte minst i Syrien, visar att det är så otroligt viktigt att EU visar solidaritet och en human sida samt hjälper till med alla människor som nu är på flykt. Därför blir det än viktigare att få till stånd omfördelningsmekanismen. På samma sätt som det borde vara självklart i Sverige att alla kommuner tar emot flyktingar ska det vara självklart också i EU. Jag hoppas att det tas steg framåt på mötet, även om de ibland upplevs som myrsteg.

Partnerskap med tredjeländer är mycket bra i fråga om fattigdomsbekämpning och att diskutera återvändandeprocesser. Det är självklart att de som inte har fått asyl inte heller ska vara kvar i landet. De ska återvända.

Turkiet finns med i många olika frågor. Det gäller migration och mänskliga rättigheter. Jag var själv i Turkiet för ett par veckor sedan med Europeiska socialdemokratiska partiet för att genomföra en manifestation tillsammans med vårt systerparti vars ledare sitter i fängelse. Journalister och statstjänstemän sitter i fängelse.

Det är väldigt viktigt att man markerar tydligt mot detta helt oacceptabla sätt att hantera frågorna på. Men det är viktigt att ha i åtanke, och jag vet att statsministern också omfattas av det, att oppositionella i Tur-

kiet säger: Smäll inte bara igen dörren till oss, för då drivs Turkiet ännu längre österut!

Det är en balansgång att vara väldigt tydlig i sina fördömanden och att inte driva Turkiet mer österut.

Det som händer i Syrien nu är fruktansvärt. Det behövs akut agerande, men sedan handlar det om hur man bygger upp Syrien efteråt, som Mogherini har varit inne på. Jag vet att EU inte kan göra så mycket, men jag skulle ändå vilja fråga statsministern om ett resonemang om vad man kan göra i den här fruktansvärda situationen där 80 000 människor riskerar att stängas in och fullständigt slaktas. Det är en helt obegriplig situation.

Slutligen vill jag också bara säga beträffande försvarsfrågan att det är bra att både den inre säkerheten inom EU och den yttre säkerheten lyfts upp. Jag är också väldigt glad att regeringen betonar att försvar är en nationell kompetens.

Anf. 5 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Tack, statsministern, för föredragningen! Jag skulle vilja ställa ett par frågor som handlar om ansvar och solidaritet på migrationsområdet.

I förslaget om vidarebosättning sägs å ena sidan att det ska vara frivilligt. Å andra sidan, på slutet, säger man att rådsbeslut kan leda till att medlemsstater måste ta emot kvotflyktingar. Jag skulle vilja att statsministern utvecklar detta.

Det andra handlar om Dublinförordningen. Där har jag uppfattat att regeringen har åsikten att möjligheten att köpa sig fri från ansvar bör begränsas så långt som möjligt. Jag undrar varför, för från moderat håll tycker vi att det är viktigt just att man använder ekonomiska sanktionsverktyg för dem som inte tar ansvaret.

När Dublinförordningen var uppe i utskottet den 26 maj, tror jag att det var, anmälde vi en avvikande mening just om att det i omfördelningsmekanismen väldigt tydligt skulle framgå hur många asylsökande man tidigare har tagit emot. Den avvikande meningen vidhåller vi.

Vi skulle vilja att regeringen drev frågan om att använda EU-budgeten för att sätta press på medlemsländer att implementera fattade beslut, så där vill vi också anmäla en avvikande mening.

Avslutningsvis vill jag relatera till den diskussion som vi hade i utskottet häromveckan eller härommånaden, där det fanns en frustration hos ganska många av ledamöterna över känslan av att riksdagen inte kunde påverka eller få inflytande över hur förhandlingarna drivs, kopplat till den ståndpunkt som finns.

När det gäller Dublinärendet är ståndpunkten ganska gammal – sju månader. Vi skulle gärna se att regeringen lite oftare fräschade upp den svenska ståndpunkten på en del frågor, just för att få oss att tydligare känna att vi är med så att det inte blir några obehagliga överraskningar när regeringen återkommer i slutfasen.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att det utskott som refererades till var socialförsäkringsutskottet, bara så att vi är tydliga med det.

2016/17:17
14 december

Anf. 7 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru ordförande! Det är en ganska diger dagordning inför det här toppmötet, men jag ska försöka att hålla mig så koncentrerad som jag kan.

Vad gäller migrationen är det ett väl känt faktum att Sverigedemokraterna inte tycker att vi ska ge upp det svenska självbestämmandet över migrations- och asylpolitiken. Vi vill inte se något gemensamt asylsystem på europeisk nivå, eftersom det leder till att vi tappar vårt eget självbestämmande på området. Även om man skulle kunna se det i kontexten att ett införande av EU:s system i dag kanske skulle innebära en minskning av mottagandet i Sverige är det ju inte säkert att det innebär det i framtiden.

Utöver detta tror jag också att vi skulle behöva minska vår mottagning ytterligare utöver den minskning som vi skulle kunna få genom ett europeiskt asylsystem. Jag vill också framhålla att övriga stater i Europa själva måste få bestämma om de vill överge sin makt på området eller inte. Jag tycker inte att vi ska sätta oss över dessa länder.

Jag vill också hävda att det ömsesidiga intresse som statsministern hävdar finns mellan EU och Turkiet också leder till att Turkiet försätter EU och Sverige i en gisslansituation, där man i utbyte mot ett upprätthållande av gränsskyddet gentemot Europa genom att uppehålla flyktingarna i Turkiet också kräver snabbspår för medlemskap i Europeiska unionen, även om detta kanske står på halt nu i och med att man har haft någon form av statskupp i Turkiet. Man vill också införa hårdare lagar, inte minst dödsstraff, vilket enligt min mening måste fördömas grovt. Man vill också öppna för visumliberaliseringar till Europa.

Detta är redan beslutat, och jag vill bara framhålla att det här är ingenting som vi ställer oss bakom. Ska vi samtala med Turkiet borde det i betydligt högre grad ske utifrån ett ömsesidigt intresse, och jag menar att något sådant tyvärr inte finns i dag.

Vad gäller partnerskapsramen som statsministern nämnde verkar återvändandepolitik numera vara en naturlig del av flyktingmottagande och asylsystem. Det är också en naturlig del enligt FN:s stadgar på området att om vi ska ta emot flyktingar och hjälpa människor borde det också innebära att flyktingar ska åka hem när skyddsbehov inte längre finns. Annars pratar vi inte om flyktingar utan om invandring, och det är två olika saker.

Jag missade statsministerns poäng angående den saken, för statsministern nämner bara att om man får avslag så får man åka tillbaka. Men om man får bifall och får uppehållstillstånd och sedan upphör, vad händer då med de människor som kommit till Sverige? Är de då invandrare, eller ska de åka tillbaka i en sådan situation? Jag skulle gärna vilja ha svar på den frågan.

Vad gäller försvarspolitiken nämnde statsministern att ett ökat samarbete är nödvändigt och att försvarsfrågor ska vara och förbli en nationell kompetens. Det instämmer jag i; det ska det vara och förbli. Även på det här området måste vi själva kunna bestämma vår egen färdriktning, och där förordar i alla fall Sverigedemokraterna ett utökat samarbete med exempelvis Finland för att stärka vår position i närområdet i stället för att förstärka tillsammans med Nato eller EU.

I handlingarna inför dagens möte och den dagordning som finns föreslår man till exempel, som jag förstår det, att vi ska inrätta en fond för försvarsoperationer. Detta är någonting som jag ifrågasätter och något som inte vi vill ställa oss bakom. Ett fördjupat militärsamarbete kan också innebära att man utökar kapaciteten för militära operationer och inte bara civila operationer. Det är ju alltid så när man öppnar ett nytt område där EU ska ges makt att man börjar i små steg. Sedan tar man ytterligare steg och ytterligare steg, och snart är det EU som bestämmer på området.

Jag vill slå vakt om den svenska suveräniteten och anser att vi redan nu, i det här läget, ska delge EU att vi inte är intresserade av fortsatt fördjupning på det här området. Jag saknar ett tydligt och konkret ställningstagande vad gäller den saken från regeringens sida.

Vad gäller förlängningen av ungdomsgarantin har vi konstaterat tidigare i det här sammanhanget att det alltså innebär att Sverige finansierar arbetslöshet i andra länder. Vi exporterar pengar från Sverige för att bekämpa ungdomsarbetslöshet i Grekland, Spanien, Italien och andra länder i stället för att satsa ytterligare resurser på att bekämpa arbetslöshet i Sverige. Tittar man på prognoserna för hur arbetslösheten kommer att arta sig framöver ser vi fortsatt en viss minskning, men sedan kommer arbetslösheten att öka i Sverige. Är det då rätt läge att satsa på att bekämpa arbetslöshet i andra länder? Jag hävdar att så inte är fallet, och jag vill också invända mot regeringens inställning i den frågan.

Vad gäller Storbritannien nämner statsministern att man inte ska plocka några russin ur kakan, eftersom det skulle kunna äventyra det europeiska samarbetet, som man uttrycker sig. Jag menar att man kanske måste se lite bredare på saken. Storbritannien är ju ingen liten spelare. Det är en stor ekonomi i omvärlden och framför allt en stor ekonomi i Europa. Storbritannien är också en ekonomi som EU har mycket större nytta än vad Storbritannien har nytta av EU; det finns ett stort handelsöverskott på den ena sidan gentemot den andra sidan.

Det finns alltså ingen balans i det hela, vilket innebär att vi är mer beroende av att få till ett bra avtal med Storbritannien än vad Storbritannien är av att få till ett bra avtal med oss. Det är väl också därför som man från Storbritannien hörs diskutera två olika former av ett brexit, en hård och en mjuk form. Det verkar som om man kan tänka sig båda varianterna. Det är i alla fall den bild jag får när jag tar del av den information som förmedlas.

Jag vill framhålla att det borde ligga i Sveriges och EU:s intresse att faktiskt tillåta Storbritannien att få ta del av den inre marknaden i en ganska stor omfattning för att vi inte ska sätta detta på spel.

Jag hörde ingenting om utvidgningspolitiken i statsministerns anförande. Jag kanske missade det, för jag läste att det skulle finnas en diskussion om det – kommer det inte att vara det? Okej, då tar vi det vid ett annat tillfälle.

Jag vill också nämna en sista sak innan jag avslutar. Regeringen hävdar att man vill jobba för en låg EU-avgift. Samtidigt hade vi en diskussion tidigare här i EU-nämnden där man kom fram till att regeringen kunde tänka sig ett scenario där man kanske ytterligare utökar våra avgifter till EU.

Jag vill förtydliga att Sverigedemokraterna aldrig kommer att ställa sig bakom något sådant. Snarare vill vi se en utveckling där man minskar EU-avgiften från Sveriges sida, eftersom Sverige är en av de absolut största nettobidragsgivarna i unionen.

Jag vill också hävda att när vi kommer till en ytterligare utvidgningsdiskussion, vilket kommer att komma, för det diskuterar vi ju alltjämt här i EU-nämnden, så innebär det de facto att vi kommer att öka medlemsavgiften, detta beroende på att vi har ett omfördelningssystem inom den budget som ligger och de budgetar som kommer att läggas i framtiden också. Man kallar det för sammanhållningspolitik, och när vi då tar med fler länder i Europeiska unionen som kanske har en tiondel av bnp jämfört med Sverige innebär det per automatik att vi kommer att betala mer pengar till EU.

Likadant är det med alla de här stora frågorna som diskuteras: arbetsmarknadspolitiken, försvarspolitiken och även migrationspolitiken till viss del. Vilket område vi än lyfter fram innebär det att vi bygger upp nya institutioner inom EU som innebär ytterligare kostnader. Menar man allvar med att man vill minska eller åtminstone inte öka avgiften till EU kanske man också måste titta på de här frågorna.

Fru ordförande! Med detta vill jag hänvisa till alla våra avvikande meningar i relation till de frågor som kommer att hanteras på detta möte.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Då har turen kommit till Miljöpartiet som jag själv företräder.

Jag välkomnar statsministerns tydliga ord kring det alltjämt försämrade läget i Turkiet. I de svåra diskussioner som EU har att göra med Turkiet är det extra viktigt att man är enig om att göra allt som går för att den nuvarande regimen ska förstå allvaret i det som händer just nu. Inte minst har parlamentarikerna också varit tydliga med hur allvarligt den här situationen ser ut att ha slagit mot demokrati och mänskliga rättigheter inne i Turkiet.

Med tanke på situationen i Syrien vill jag också välkomna och förstås i dessa dagar också inskräpa vikten av att EU:s stats- och regeringschefer ses, också för att EU ska kunna bidra till att peka på scenarier framåt i den oerhört vidriga och hemska konflikt som just nu pågår. Samtidigt är det ett känsligt skede som vi ser i dag med möjligheter att också hitta skydd för så många som möjligt undan våldsamheterna i bland annat Aleppo.

Jag vill ingjuta hopp i ledarna att ta konflikten på allvar och också föra frågan framåt i de diskussioner där ni kan det och inte bara låter det bli en diskussion mellan övriga stormakter, som i dag står relativt handfallna inför hur detta ska lösas.

Jag är också glad att statsministern talar så engagerat om en av EU:s gemensamma svåra frågor, ungdomsarbetslösheten – det handlar ju faktiskt om den europeiska ekonomins framtid och inte minst den positiva utvecklingen för kommande generationer – och att han har gjort ett eget inspel om digitaliseringsagendan. De två framtidsfrågorna, att bekämpa ungdomsarbetslöshet och hitta nya spår för utveckling på det europeiska området inom digitalisering, tror jag är viktiga att ha med i diskussionerna så att inte allt fokus bryts ned till formfrågor om brexit eller den svåra

globala utrikessituation vi har. Jag välkomnar att man orkar med att ta det.

Tills sist har jag bara en fråga om det som är uppe nu. Om jag förstått det rätt är det här första gången som ledarna kommer att säga någonting mer formellt om processen framåt när det gäller brexit och att det i första ledet handlar om det som också är aviserat från Storbritannien – att man notifierar om artikel 50 och drar igång utträdesförhandlingarna.

Precis som statsministern pekar på är det här en relation där EU, inte minst Sverige, är angeläget om att man ser bortom ett utträde. Man måste se till en kommande annan relation med Storbritannien.

Min fråga är om statsministern kan säga någonting om när och på vilket sätt man kan dra igång också det parallella arbetet, det som handlar om den framtida relationen. Blir det någon sorts övergångsfas för att komma vidare till något annat, och hur ska de här spåren förhålla sig till varandra?

Precis om statsministern var inne på i den svenska regeringens position betonar man ju mycket var man vill hamna. Då är det inte bara att formellt bryta relationen i de nuvarande EU-avtalen enligt artikel 50, utan då handlar det också om att bygga någonting annat och någonting nytt. För detta finns det just nu, om jag har förstått det rätt, inte någon formaliserad process.

Efter fyra talare är det kanske dags att statsministern får kommentera de frågor som har ställts av ledamöterna. Sedan tar vi fyra till, och sedan går vi ett varv till med de grupper som har mer än en ledamot vid bordet.

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Jag börjar med Marie Granlund. Vi delar bekymret för Syrien och att detta verkligen adresseras nu.

Det har varit uppe så mycket, och med handen på hjärtat – vi får ju vara ärliga här – har vi många gånger pratat om betydelsen av en politisk lösning. Det är det som är lösningen. Just nu har vi en delvis militär lösning för att Asadregimen med stöd av Ryssland har agerat som den gjort. Nu har man kontroll över Aleppo, så frågan är vad läget är nu. Nu är det ett nytt läge, men kommer man att gå vidare med en fortsatt militär lösning? Vi kan fortfarande få se mycket av slakt i detta. Det är långt ifrån över även om Aleppo förhoppningsvis – det är inte heller klart – klaras ut på ett humanitärt sätt den resterande tiden efter allt detta elände.

Vad vi har tagit upp är behovet av en vapenvila så att det blir lugnt och stilla. Vi har flera gånger haft kontakt med Staffan de Mistura för att höra efter: "Är det på riktigt nu? – Ja, vi tror att det är på riktigt. Nu kanske vi kan köra in hjälpkonvojer." Men så visar det sig vid något tillfälle att de till och med beskjuter dem, vilket är så barockt att man inte tror att det är sant. Jag vet inte om någon buss har lyckats komma in under dagen; jag har inte så färsk information. Men det är det andra. Det första är vapenvila så att vi får in den humanitära hjälpen och ut människor och kan utkräva ansvar av dem som är skyldiga. Det står också med i förslaget till slutsatser att det faktiskt måste utkrävas ansvar för det som har gjorts här.

Sedan är det den politiska lösningen utifrån det här nya läget. EU måste bli ännu mer aktivt i detta, för det som pågår är så fasanfullt. Det är en skam för världssamfundet. Men det är uppenbarligen så att när det

2016/17:17
14 december

kommer till säkerhetsrådet är det några som lägger in sitt veto. Då blir det ingen resolution, som skulle behövas. Det är den trista sanningen, men vi får inte ge upp. Vi måste få slut på detta helvete.

Mikael Cederbratt frågade om möjligheter för länder att köpa sig fria.

När det gäller EU-budgeten driver regeringen att det i nästa budget borde vara så att man inte kan göra enbart vad man tycker är roligt, och det som är ansträngande får någon annan syssla med. Det tycker vi är en viktig princip. Men det måste rimligen också vara så att de regler som finns i dag är de regler vi följer, och där finns inget sådant utrymme. Man kan sitta och ropa efter det och säga att så här vill vi göra, men reglerna tillåter inte det.

Jag skulle gissa att vi som sitter runt det här bordet tycker att svensk lag ska följas, att våra regler ska följas, och vill vi ändra dem ändrar vi dem. Rimligen är det samma sak i Europeiska unionen. De regler vi har vill vi ska följas. Det är en rättssäkerhetsfråga.

Vi vill ändra på den här ordningen just för att länder inte ska kunna hantera den här frågan som de vill. Men med nuvarande regler går det inte att göra, och det vet alla runt det här bordet. Det är ett faktum. Däremot vill vi göra det, och regeringen driver det redan nu i diskussioner om kommande budget.

Fräschar upp Dublinförordningen gör vi gärna. Det kommer ett sammanträde i januari, blev jag påmind om, i socialförsäkringsutskottet, med diskussioner i just detta syfte. Det finns det behov av.

Omfördelningsprinciperna är det som diskuteras. Vi måste först komma fram till en princip där alla tar sin del av ansvaret. Jag tror att huvudpoängen är att se till att vi kommer dit så att vi får ett enhetligt system. Det är oerhört viktigt att vi får det.

Man kan också föra in diskussioner om Schengen i detta. Om länder som inte vill vara med på helheten – i det här fallet mottagandet av flyktingar – inte ska vara med på detta kan man ifrågasätta om vi ska ha Schengen fungerande så som det är tänkt, vilket de säkert vill. Vi får hitta olika sätt att understryka det här, men det måste göras inom det regelverk som vi faktiskt alla står bakom.

Johnny Skalin och jag har inget gemensamt vad gäller migrationen och att vi ska tvinga på övriga stater det här. Poängen är att vi sitter och förhandlar för att bli överens om det, och om staterna blir överens om det är det ingen som blir påtvingad något. Då gör vi en överenskommelse om att så här ska det fungera. Vi menar att det är viktigt, också för Sveriges del, att alla är med och tar sitt ansvar. Vi ser vad som händer när inte alla gör det, så det här är en bra sak för EU och för Sverige. Det är helt nödvändigt att vi får till det, så där har jag helt enkelt en annan uppfattning. Men det är kanske inget nytt.

När det gäller flyktingar i Turkiet finns det ingen koppling mellan den hanteringen och medlemskapsförhandlingarna. De har varit igång länge, och de är fortfarande igång. Vår uppfattning är att så länge medlemskapsförhandlingarna är igång – de syftar till att uppfylla ett antal villkor från två parter, också Turkiet – och man uppfyller villkoren för medlemskap, då har vi också en annan demokratisk utveckling i Turkiet. Just nu, ska vi vara ärliga och säga, ser det ju inte så ut i Turkiet. Det går åt fel håll – ja. Men att stänga dörren tror jag inte är rätt väg. Marie Granlund var inne på det i sitt inlägg. När även oppositionen i Turkiet säger

”Stäng inte dörren! Se till att hålla den öppen, för då har vi kanaler”, då tycker jag nog att vi ska ta det i beaktande. Det är en rätt viktig signal. Däremot finns det självfallet en gräns också för detta. Så är det naturligtvis. Men låt oss in i det längsta försöka få till en annan ordning.

Bifall eller avslag på eventuella ansökningar i Sverige kommer inte att behandlas. Vi har en ordning för detta, och Sverige behandlas inte här.

Försvaret menar vi har ett bra samarbete med Finland. Det är det mest utvecklade försvarssamarbete vi har, och det kommer vi att fortsätta med. Men det är viktigt att ha flera olika samarbeten. Vi har flera bilaterala samarbeten med Polen, Danmark, Storbritannien och USA, och vi menar att det är viktigt att ha samarbeten både med Nato och inom ramen för EU.

Det fattas inget beslut i någon budgetfråga för försvaret. Det kommer inte att fattas på detta möte. Däremot noterar vi att kommissionen kommer att lägga fram ett förslag om detta, och vi välkomnar det förslaget. Vi får se hur det ser ut. En fond bör bli till nytta också för svensk del. Även vi behöver forska och utveckla vad gäller vårt eget försvar och kan faktiskt dra nytta av en sådan här fond. Låt oss avvakta det förslaget. Det kommer alltså inte att behandlas nu som något skarpt förslag.

Vad gäller stöd till exempelvis Grekland och att exportera pengar till arbetslösa vill jag påminna om att vi har haft den diskussionen förut. Vi ska knäcka arbetslösheten i Sverige. Ett led i att göra det är att se till att länder i vår närhet har bättre möjligheter att sänka sin arbetslöshet. När produktionen går bra i andra länder och man har möjlighet att ha en of-fentlig sektor stärker det möjligheterna också för Sverige. Det här är ett område i EU totalt där vi har en stor del av vår export till EU – det rör sig om ungefär 70 procent om jag kommer ihåg rätt. Det är klart att ju bättre de ekonomierna går, desto bättre är det för Sverige. Vi är alltså gemensamt beroende av en sådan utveckling, så det är en bra ordning att vi hjälps åt där.

När det gäller Storbritannien menar jag att båda tjänar på detta. Jag delar inte uppfattningen att det helt plötsligt skulle vara EU som är mycket mer beroende av detta. Det här tjänar vi båda på, och man ska inte få plocka russinen ur kakan. Jag kan förstå att Sverigedemokraterna tycker det, men det är ingen av de andra medlemsstaterna som tycker det heller. Är man med i en förening, då är man med. Är man inte med kan man inte få hela paketet som det ser ut för medlemmar. Det måste vara viss skillnad på att vara medlem och icke medlem. Det vet Storbritannien om, och man har inget problem med det. Från svensk sida vinnlägger vi oss om att vara pragmatiska och delta i en lösning som är bra både för Sverige och för EU.

EU-avgiften kommer inte upp på mötet. Vi har sagt att vi tycker att det är viktigt att vi håller ned EU-avgiften, och det kommer vi att fortsätta stå för.

Jag delar Åsa Romsons uppfattning vad gäller Syrien. Vi måste göra mer. Vi måste se vad som är bäst att göra i det nya läget. Jag kanske kan upprepa svaret till Marie Granlund.

Ungdomsarbetslösheten hör till det som är på riktigt. Det är mycket annat som medborgarna kanske inte uppfattar så. Man kanske inte riktigt förstår vad EU är. Men det här skulle vara på riktigt, och det här är en generation som måste få framtidstro.

Jag delar också uppfattningen att brexit inte får bli en diskussion som kramar all energi ur EU så att det bara är det vi sysslar med i två år. Det vore en mycket olycklig utveckling. Det gäller att se till att brexit i all sin komplexitet – det är oerhört svårt; ju mer man ser av och frågar om detta, desto mer förstår man hur svårt och otroligt komplext det är – inte tar allt syre eller all energi.

Vad gäller strukturen för det här handlar en del om utträdesregler, och de tar nog en stor del. I detta ingår bland annat en diskussion om hur många åtaganden Storbritannien redan har gjort som därmed blir en kostnad för Storbritannien i utträdet. Den andra stora delen är framtida relationer och däremellan ganska mycket av övergångsregler. Hur ska man göra med alla fyra friheter och allt som ingår?

EU:s förhandlare Barnier var här för någon månad sedan, och vi talade med honom då. Han såg framför sig mycket komplexa förhandlingar. Om de, beroende på det rättsliga utfallet i Storbritannien, ändå kommer igång i april menade han att de borde vara avklarade i slutet av 2018. Det handlar alltså egentligen bara om lite drygt ett och ett halvt år, för det ska sedan vara klart att implementeras på något sätt – och ratificeras. Det är alltså oerhört ont om tid för en av de mest komplexa förhandlingar man kan ge sig på.

Med det, fru ordförande, tror jag att jag har svarat på hittillsvarande frågor.

Anf. 10 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack, statsministern, för redovisningen inför det kommande europeiska rådet!

Även jag tänkte inleda med att tala om flyktingkrisen och migrationskrisen. Jag kan bara instämma i statsministerns beskrivning av hur situationen ser ut på alltför många håll i världen, inte minst i Syrien. I det läge som är tycker jag precis som statsministern att det är viktigt att vi visar solidaritet med varandra och hjälps åt för att lösa situationen på bästa sätt för alla. Då är det, som har konstaterats, oacceptabelt att redan fattade beslut inte har kunnat implementeras i alla delar av vår union.

Statsministern har svarat på frågan om att tillgripa ekonomiska sanktioner för närvarande. Då blir min fråga: Finns det några andra sätt att sanktionera mot dem som inte följer redan fattade beslut?

Jag tycker att det i ett rättssamhälle, vilket vi har i vårt land och i vår union, är självklart att man ska efterleva beslut som man har varit med om att fatta och som man har deltagit i.

Till detta skulle jag vilja lägga – som ett medskick – att jag tycker att det är viktigt att statsministern i alla sammanhang tar upp frågan om att alla måste efterleva den asylrätt som är inskriven i Genèvekonventionen.

Samma sak gäller för de mänskliga rättigheter som vi på vår kontinent lever efter, även om detta, enligt den rapportering som sker, inte tycks vara fallet i alla delar av Europa. Därför tycker jag att det är viktigt att statsministern vid varje tillfälle som bjuds påpekar att detta är vår skyldighet apropå solidaritet mot människor och mot varandra.

Jag går vidare till brexit. Jag instämmer i de svenska prioriteringarna, som statsministern har redovisat här. Men till detta skulle jag vilja lägga att jag tycker att det är viktigt att Storbritanniens utträde ur EU sker med en viss snabbhet.

Det har rapporterats att i storleksordningen 3 miljoner människor från EU-27 lever i Storbritannien, och det sägs vara i storleksordningen 2 miljoner briter som lever i EU-27. De har familjeförhållanden och arbeten. De kanske bedriver verksamheter. De känner i dag en frustration som jag inte tror är nyttig för utvecklingen av vare sig dessa individer eller våra samhällen totalt sett.

Till detta ska läggas att väldigt många verksamheter har delar av sin verksamhet på ömse sidor. Det ska investeras eller icke-investeras och så vidare, och ju mer dessa saker drar ut på tiden desto osäkrare blir beslutsfattandet och därmed också den ekonomiska utvecklingen och nedbringandet av den arbetslöshet som vi alla är intresserade av att få ned på en mycket lägre nivå.

Slutligen är det angeläget att vi får en ekonomisk och social utveckling i alla delar av Europa. Ett sätt att få detta att ske är att sänka trösklar, så att det blir lättare att komma in på arbetsmarknaden.

Har statsministern något förslag på vilka trösklar man skulle kunna sänka för att göra det lättare för till exempel unga människor att komma in på arbetsmarknaden och därmed komma in i gemenskapen i stället för att befinna sig i det utanförskap där alltför många, speciellt ungdomar, befinner sig i dag?

Anf. 11 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen.

Om detta hade varit ett möte i Turkiets parlament hade jag varit frånvarande i dag, eftersom jag då hade suttit i isoleringscell. Det är där det turkiska vänsterpartiets två ordförande sitter i dag. Detta är en del av en massiv inskränkning av normala demokratiska funktioner i Turkiet. Fackligt aktiva har avskedats i tiotusental, oberoende medier har stängts ned, demonstrationer – som är normala demokratiska uttryck – slås ned med stor brutalitet och man använder militären mot civila mål i sina egna städer. Utvecklingen har snabbt försämrats.

Min och Vänsterpartiets uppfattning är att det här görs enklare av att EU har gjort sig helt beroende av Erdoğan. Han är i en sorts utpressnings- och övertagssituation, och huvudorsaken till detta är flyktigavtalet med Turkiet.

Jag tror att det turkiska styret uppfattar det som att EU inte kommer att gå från ord till handling på något sätt och att EU tycker att det är viktigare att Turkiet är vår betalda gränspolis. Detta är den situation vi i dag befinner oss i.

Jag tycker därför att det hade varit rimligt att upphäva det här flyktigavtalet, både för asylrätten och för den demokratiska utvecklingen i Turkiet. Jag tycker att man måste villkora fortsatta medlemskapsförhandlingar med den politiska situationen i landet. Jag tycker att detta är rimligt. Därför håller jag inte med om punkt 1 i slutsatserna, där man bekräftar den nuvarande Turkietpolitiken. Denna är ett stort misslyckande, framför allt för Turkiet.

Det finns också andra delar av dessa slutsatser som jag inte kan ställa mig bakom. Detta gäller inte minst partnerskapsavtalen för bistånd, där man direkt kopplar bistånd till en sorts skyldighet att agera på ett liknande sätt som Turkiet, det vill säga att hålla kvar flyktingar i de egna

länderna. Det här är en sorts betald gränspolisfunktion, om man kan säga så. Jag tycker principiellt att det är fel sätt att utforma biståndet på.

Det blir också väldigt märkligt när en regim som den etiopiska, som ju är känd för övergrepp och brutalitet, ska agera för att hålla tillbaka flyktingar, som kanske har asylskäl, från att ta sig till Europa.

Vi motsätter oss också det fördjupade militära samarbetet, som ju är väldigt uttalat i dessa slutsatser.

Med detta som grund vill vi anmäla en avvikande mening. Vi kan inte ställa oss bakom slutsatserna.

Vi ska dock säga att det finns andra politiska områden där vi tycker att regeringen har en bra ståndpunkt. Vi stöder fortsatta sanktioner mot Ryssland. Vi tycker inte att någonting har förändrats som gör att man borde lätta på sanktionerna.

Vi tycker att det vore bra om man kan lösa ut avtalet med Ukraina. Vi är för detta avtal och tycker att det är rimligt att det kan ingå, så att man kan hitta lösningar på det.

Jag skulle också vilja komma till mina frågor till statsministern. Jag tycker att det har getts en delvis felaktig bild av vad oppositionen i Turkiet säger. Jag var i Turkiet i onsdags–torsdags och träffade då ledare för HDP som ännu inte sitter i fängelse. De säger att de är emot flyktingavtalet, framför allt av asylskäl men också därför att det ger Erdoğan ökad politisk makt att slå ned mot oppositionen.

De är för att koppla medlemskapsförhandlingar till den demokratiska utvecklingen. De är inte för att avbryta förhandlingarna – detta är alldeles tydligt. De vill frysa förhandlingarna snarare än avbryta dem. Detta gäller i alla fall om man pratar med HDP.

Man kan också prata med CHP, det socialdemokratiska partiet, men de har tyvärr spelat med i Erdoğans spel för att inskränka demokratin i landet, som jag ser det.

Jag vill fråga statsministern om han är beredd att koppla fortsatta medlemskapsförhandlingar med Turkiet till den demokratiska utvecklingen i landet.

Min andra fråga är om statsministern anser att Turkiet i dag är en demokrati eller en diktatur.

Anf. 12 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket, statsministern, för redogörelsen! Vi instämmer i mycket av det som är den svenska hållningen för det kommande mötet.

Jag blev lite förvånad när jag läste någonstans att detta möte beräknas bli det kortaste mötet under året. När man ser dagordningen blir man lite konfunderad över detta, för det rör sig inte direkt om några frågor som vi har hittat lösningar på under de senaste åren. Nu blir jag lite negativ igen, men jag tror inte att det är sannolikt att statsministern kommer att avrapportera dem som lösta efter detta möte heller. Men vi får se vad som händer.

Jag fortsätter med migrationsfrågan. Jag tror att vi alla somnar och vaknar med Syrien på näthinnan. De scener som vi ser är sådant som man aldrig trodde att man över huvud taget skulle behöva se, och då är vi ändå långt bort från härden.

Det är möjligen som statsministern säger, att man har bombat sig fram till en lösning, men då har vi Mosul som står näst. Med andra ord är problemet inte på något sätt löst.

Omfördelningsmekanismen måste fungera. Precis som statsministern sa måste konsekvenserna om medlemsstaterna inte tar sitt ansvar i frågan komma upp på bordet. Vi kan ju inte använda budgeten som påtryckningsmedel, men statsministern lyfte fram Schengenavtalet som en möjlig väg. Eskil Erlandsson ställde också frågan om vilka andra vägar och påtryckningsmedel som man skulle kunna använda sig av, antingen redan nu eller i förhandlingarna om vad som händer efter nästa budget.

Tror statsministern att detta är en framkomlig väg? Finns det en möjlig väg i detta? Kan man använda olika sanktionsmöjligheter så att medlemsstaterna tar sitt ansvar när det gäller denna fråga?

I sittande stund – jag har precis suttit här och kontrollerat – lägger Liberalerna fram en motion. Med anledning av händelser av större vikt har man ju möjlighet att lägga fram en motion i riksdagen. Nu har vi lagt fram en motion om att trappa upp höjningen av kvotflyktingar från Sveriges sida. Vi vill också se mer stöd till UNHCR. Detta finns i vår budget, och vi känner att man kan göra detta här och nu från Sveriges sida.

Man kan också använda det här – att vi går i bräsch – som ett tydligt påtryckningsmedel mot andra länder. Vi har tagit ett enormt stort ansvar, men vi kan göra mer, och det behövs i dessa tider.

Jag instämmer i det som sas om Turkiet. Det är mycket märkligt, men liberaler och vänsterpartister håller ofta med varandra när det gäller Turkiet. Precis som Jonas Sjöstedt har jag förstått det som att man säger: Stäng inte dörren! Vad vi har hört från vårt håll är snarare att man säger: Frys förhandlingarna och knyt dem till demokratiprocessen!

Liberalerna är det parti som länge har sagt att Turkiet är en naturlig, välkommen medlem när de uppfyller sina åtaganden om mänskliga rättigheter. Men det vi ser i dag är en statsapparat som förordar dödsstraff. Det finns inte på kartan att Turkiet skulle kunna vara med i en medlemsförhandling nu.

Vi säger att man bör frysa förhandlingarna, stötta de aktivister som verkar för mänskliga rättigheter och knyt det hela till demokratiprocessen.

Jag är väldigt intresserad av att höra vad statsministern svarar på Jonas Sjöstedts direkta fråga om detta.

Vad gäller Ryssland och förlängningen av sanktionerna är det sorgligt att detta ska behöva glädja mig, men vi kan inte på något sätt häva sanktionerna. Jag vet att regeringen och nästan alla partier är rörande överens om detta.

Naturligtvis ska man inte knyta ihop vad Ryssland gör i Ukraina med vad Ryssland nu gör i Syrien, men det väger ändå väldigt tungt att vi här ser en nation som agerar precis tvärtemot samfundets intresse och enbart i sitt eget intresse.

Sverige bör alltså fortsätta att ha en tydlig och stark hållning i den frågan.

Anf. 13 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Jag tackar statsministern för föredragningen.

Jag delar statsministerns syn på frågan om EU och Turkiet. Situation i Turkiet är, som statsministern säger, oerhört allvarlig. Det finns naturligtvis en röd linje, och flera har sagt att dödsstraffet är en sådan linje. Införande av dödsstraff i Turkiet måste få en stark påverkan på relationerna. Kanske skulle man då ta till en suspendering av diskussionerna.

Frågan om Cypern kommer tydligen upp. Detta kanske tas upp i återrapporten, men i det här herdebrevet står att frågan om Cypern – förhandlingarna om en lösning på Cypernfrågan – kommer att lyftas upp. Vi får väl se om det blir något som kan bli av intresse. Det är intressant att Turkiet i så fall, i det läge man nu befinner sig i, är intresserat av att hitta en lösning på Cypernfrågan. Det ska bli spännande att – kanske – få höra någonting om detta i återrapporten.

Vad gäller Ryssland är det bra vi fortsätter att hålla enigheten inom EU i sanktionerna, så att vi inte splittrar EU.

Angående Syrien har jag en fråga till statsministern. Finns det ytterligare allokering av medel till de humanitära insatser som nu behövs från EU? Man skulle kunna tänka sig att det just nu behövdes en särskild appell för insatser och stöd till befolkningen där. Har statsministern någon syn på om detta kan komma upp på EU-mötet?

Jag går vidare till migration och säkerhet. Som det står i de dokument som vi har fått är det naturligtvis viktigt för att kunna behålla den fria rörligheten att vi stärker den yttre gränsen och skapar en säkerhet för EU:s medborgare. Samtidigt innebär detta att vi måste ha en migrationspolitik som är värd namnet och att vi kan hjälpa människor som är på flykt, även om vi inte kan hjälpa alla.

Vi måste också se till att vi får en harmonisering av flyktingpolitiken för att få alla att ta ansvar.

Det är ändå viktigt att Sverige driver på för att värna asylrätten, för ett humant och värdigt mottagande, för en rättssäker process och för individuell prövning.

Jag tycker att Sverige bör driva på för en möjlighet att i alla fall något kunna avvika uppåt, för mer generösa regler. Alla länder måste inte ha ett race to the bottom. Det vore bra om vi på något sätt kunde ha möjlighet att i olika länder ha en generösare inriktning än EU:s. Har statsministern någon kommentar till detta?

När det gäller Dublinförordningen tror vi att man i framtiden kommer att behöva söka asyl vid EU:s yttre gräns. Då måste vi få till lagliga vägar in. Vi driver frågan om nödvisum, vilket vi tidigare har haft en avvikande mening om. Denna avvikande mening kvarstår.

Familjeåterföreningsfrågan är också oerhört viktig att betona.

Beträffande säkerhetsfrågorna måste EU kombinera alla sina politiska redskap. Det kan röra sig om handel, utveckling eller diplomati, men det kan även handla om säkerhets- och försvarspolitik.

Vi går nu i riktning mot ett utökat försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete, och här krävs det förstås lite fingertoppskänsla. Hur mycket nationellt ansvar ska vi ha kvar, och när ska EU ha det större ansvaret?

Jag skulle vilja höra om statsministern har någon kommentar om EU–Nato och vad EU ska göra utifrån solidaritetsklausulen. När det gäller detta att etablera en europeisk försvarsfond kan man ställa frågan vart vi är på väg någonstans i det här samarbetet, som naturligtvis är viktigt. Men vad kan vi förvänta oss för beslut i framtiden?

Avslutningsvis tror jag att i diskussionen kring brexit måste vi få med Storbritannien, som är en otroligt viktig aktör för försvaret av Europa, om vi nu ska tala om att vi har ett gemensamt ansvar. Jag tycker vikten av den försvarsförmåga som finns i Storbritannien och behovet av att ha dem med i någon typ av försvarspolitiskt samarbete måste finnas med i brexitdiskussionen.

Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Först Eskil Erlandssons fråga om det finns andra sätt för sanktioner. Kommissionen kan ju dra en medlemsstat inför domstol. Det är den möjlighet som finns. Då pratar jag om de nuvarande reglerna, och vi får förhålla oss till dem. Efter att avtalet som vi har slutit om omfördelningsbeslutet har gått ut kan man dra en medlemsstat inför domstol. Det antogs 2015 och går ut 2017. Det är den sanktionsmöjlighet som jag känner till nu.

Ja, vi ska stötta asylrätten. Det är ett gemensamt åtagande och en solidaritetsfråga, men det är faktiskt också en fråga om internationell lag. Det tycker vi naturligtvis att vi måste stå upp för också i EU.

När det gäller brexit och viss snabbhet vill vi naturligtvis inte dra ut på det så långt som möjligt. Men som jag sa tidigare är det en oerhört komplex förhandling. Jag tror att den kommer att vara en av de svåraste som många har sett. Vi förstår nog inte ännu hur komplex den kan komma att bli.

Visst, vi ska inte dra ut på tiden, och det har inte heller britterna för avsikt att göra. De vill inte att det ska dra ut på tiden. Ingen vill det. Men det är en komplexitet som är enorm. Det måste också ske rättssäkert.

Det här visar återigen att de som drev utträdesfrågan i Storbritannien inte hade riktigt klart för sig hur stor den var. Efter folkomröstningen stod man faktiskt där med skägget i brevlådan.

Jag fick frågan om jag har något förslag på hur man lättare kan komma in på arbetsmarknaden. En jätteviktig fråga vad gäller ungdomar är att många av dem har för lite utbildning. Det är samma sak i Sverige. Har man inte gymnasieutbildning i Sverige står man sig slätt eller har mycket svårt, ska jag säga för att uttrycka mig balanserat. Och det är samma sak runt om i Europa. Utbildning är nyckeln, men gärna med en närmare koppling till företag. Tyskland och andra länder har ju olika modeller för det i Tyskland. Men utbildning är en nyckelfråga, vill jag påstå, och jag tror att det också kommer att bli än viktigare i framtiden.

Jonas Sjöstedt tog upp frågan om Turkiet. Jag delar inte riktigt uppfattningen att Turkiet håller EU som något slags gisslan. Det finns här ett ömsesidigt förhållande. Man får tänka på att EU också är viktigt för Turkiet. Turkiet är en viktig handelspartner, så jag vill nog påstå att det här går i två vägar.

Sedan måste vi tänka efter vad som skulle hända med de stackars flyktingarna som nu är där. Vore det en bra utveckling för dem om vi sa att nu struntar vi i det här så får vi se hur det går? Eller är det bättre att vi hjälper flyktingarna på plats så att de får skydd, husrum, mat, skolgång och vad som behövs? Jag tror på det senare. Jag tror att det vore förödande för de människor som nu finns där eller kan komma att behöva komma dit om vi skulle upphöra att följa avtalet. Jag delar inte Jonas Sjöstedts uppfattning.

Medlemskapsförhandlingarna har en annan process. Det är klart att det finns en oerhörd risk i detta, och det finns naturligtvis en gräns för detta. Men det har ju ännu inte införts dödsstraff i Turkiet. Det har inte skett ännu. Men vi ser med oro på utvecklingen – ja. Men om vi skulle gå så långt nu ska vi också veta att det kan bli oerhört svårt, för att inte säga omöjligt, att återuppta förhandlingarna i det fall att utvecklingen skulle gå i rätt riktning. Det finns nämligen länder som inte skulle vilja återuppta medlemskapsförhandlingarna, och då är vi en helt annan situation.

Jag skulle nog säga att vi behöver fundera igenom det här ytterligare. Men vi vill att medlemskapsförhandlingarna ska leva på sina meriter. De är också, som jag uttryckte det tidigare, ett slags ledstång och det bästa verktyget att uppfylla vissa kriterier för att man ska kunna ta förhandlingarna vidare. Men det är klart att det finns en gräns för när det inte längre kommer att gå. Men vi måste överväga detta noga; det kräver eftertanke.

Frågan om partnerskapssamarbete är inget militärt samarbete. Jonas Sjöstedt har säkert också varit i något flyktingläger. Och vad säger människorna där? Jo, att de egentligen inte vill fly. Och de vill inte fly långt ifrån sina hemländer, utan de vill komma tillbaka så fort som det någonsin går.

Det är väl inget fel i att vi hjälper länder så att människor inte behöver göra den mycket farliga flykten, inte minst över Medelhavet?

Jag tycker att det är ett bra partnerskap. Och naturligtvis ska det bygga på mänskliga rättigheter i fortsättningen.

Vad gäller frågan om etiketter på länder kan jag fortsätta att svara hur länge som helst. Jag sätter inte etiketter på länder och tänker inte göra det i fortsättningen heller. Det får andra roa sig med. Jag tycker att det är viktigare att försöka åstadkomma något i ett samarbete och i dialog, där vi ibland också ger uttryck för vad vi är oöverens om, om jag får använda ett norrländskt uttryck. Det tycker jag är ett bättre sätt än att i första hand sätta etiketter på länder.

Sedan förstod jag att vi är överens när det gäller sanktioner mot Ryssland, och det tycker jag är bra, för där är det oerhört viktigt att vi har en enighet.

Tina Acketoft ställde en fråga om andra möjligheter till sanktioner. Där är svaret detsamma som Eskil Erlandsson fick.

När det gäller påtryckningar har vi varit överens om att vi ska höja från 1 900 till 5 000. Jag tycker att det är bra att vi har gjort det. När det gäller stödet till UNHCR är vi om inte den största så en av de största givarna. De återkommer ofta till att Sverige är ett föredöme. Det finns anledning att också där kräva mer ansvar från andra länder.

Vi hade två toppmöten i New York i september på flyktingtemat, ett arrangerat av FN och ett arrangerat av USA där Sverige var medvärd. Där togs bland annat frågan om att öka antalet kvotflyktingar upp. Där blev åtagandet ungefär en fördubbling från 100 000 till 200 000. Det behövs mycket mer, medfinansiering, hjälp till skolgång och så vidare. Men det är ändå på rätt väg.

Vi måste göra ett ännu kraftfullare arbete internationellt. Det handlar om alla kommuner i Sverige och alla länder i EU. Det är en global fråga som vi måste arbeta vidare med.

Jag tror att jag har svarat på frågan om frysta förhandlingar med Turkiet. Där finns inget beslut om en förändrad konstitution och det är inte fastställt att man ska införa dödsstraff. Återigen: Vi följer frågan med oro, för den går i fel riktning. Men vi måste nog överväga innan vi drar medlemskapsförhandlingskortet.

Désirée Pethrus frågar om det finns ytterligare behov av medel i Syrien. Vad jag vet har vi inte fått någon sådan begäran från FN ännu, men det finns i så fall en beredskap för det. Nu är man beredd att gå in med det som finns, men jag utgår från att i takt med att det skulle behövas mer kommer också mer.

När det gäller EU:s yttre gräns delar jag synpunkten att den hänger ihop med en vettig migrationspolitik och att asylrätten, återigen, måste vi stå upp för. Sju rättsakter är framlagda som förslag från kommissionen och som ska diskuteras. De ska naturligtvis också behandla dessa frågor så att vi står upp för inte minst asylrätten på ett bra sätt. Huruvida de sedan blir direkt applicerade eller inte har att göra med förordningar och direktiv. Jag tror att det är två direkt och fem förordningar, om jag minns rätt. Det kommer naturligtvis att avgöra hur mycket utrymme respektive land får. Det jobbet pågår.

När det gäller det säkerhetspolitiska samarbetet menar vi att EU–Nato-samarbetet är viktigt. Det finns en solidaritetsklausul inom ramen för EU-samarbetet. Sverige har redan gett uttryck för att vi är beredda att göra det som vi kan göra och naturligtvis inte kommer att sitta stilla.

Jag delar också uppfattningen om betydelsen av att fortsätta att ha Storbritannien med i någon typ av försvarssamarbete. Sverige har ett bilateralt avtal om samarbete med Storbritannien sedan i somras, och vi har inte fått någon signal om att det inte skulle kunna fortsätta. Storbritannien kommer naturligtvis att fortsätta finnas med i Nato, och vi har ett bilateralt samarbete med Storbritannien. Jag delar uppfattningen att Storbritannien har stor betydelse i det europeiska försvarssamarbetet.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket, statsministern! Vi ska nu ha ett andra varv med repliker.

Jag vill inför den rundan bara be om ett förtydligande. När nämnden hade överläggning inför senaste utrikesrådet – jag tror att det var med kabinettssekreterare Annika Söder – var det tydligt att medlemskapsförhandlingarna med Turkiet hade en tydlig koppling till demokrati och mänskliga rättigheter. Den stora diskussionen handlade då snarare om ifall man skulle avbryta förhandlingarna. Det kan vara bra att få detta konfirmerat, för jag blev inte riktigt klok på svaret. Men det kan ju bero på att jag lyssnade dåligt.

Anf. 16 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru ordförande! Jag börjar med en återkoppling till det som statsministern beskrev när det gäller migration och att kunna använda långtidsbudgeten som ett verktyg, en morot och en piska. Som jag har förstått skulle det kräva enhällighet, och ja, det ligger långt fram i tiden. Men just nu skulle ju statsministern kunna driva på i frågan för att kunna använda den sociala fonden. Det skulle kunna ske på mer kort sikt. Sedan förut-

sätter jag att statsministern fortsätter att driva frågan om långtidsbudgetar, men det får ligga längre fram.

När det gäller frågan om försvar och säkerhet delar jag statsministerns bedömning att det är en fråga som kommer att få ökad betydelse. Det kommer att ställas större krav. Det tycks nu också finnas en förnyad kraft i den diskussionen, kanske till dels på grund av utfallet av valet i USA men självklart också på grund av vår säkerhetspolitiska situation.

Här vill jag återigen understryka behovet av ett ökat samarbete och koordinering mellan EU och Nato. Det är två olika organisationer med överlappande medlemsstater. Men det är viktigt med en bättre koordinering så att vi kan utnyttja våra samlade resurser så effektivt som möjligt.

När det gäller Syrien vore det mycket märkligt om inte frågan kom upp på agendan. Statsministern har här beskrivit hur förfärlig situationen är, vilket vi är helt överens om. Men jag tycker att vi ännu tydligare måste kunna peka ut Rysslands ansvar. Det är inte så att det är några som har stoppat lösningar i FN:s säkerhetsråd. Det är tydligt att Ryssland har ett eget stort ansvar, både som bromskloss i säkerhetsrådet och som en aktör, och dessutom förmodligen har begått regelrätta krigsbrott. Det här måste man kunna göra någonting mer åt, som att peka ut, hitta och driva på möjligheter att införa någon form av kännbara sanktioner. Det har sagts tidigare att det inte finns en majoritet för det, men jag skulle vilja att statsministern ändå tittar på den möjligheten.

Det måste vara märkbart och kännbart att vara en så ansvarig part som Ryssland är. Utifrån de rådsslutsatser som redan finns måste detta vara möjligt.

När det gäller Ukraina understryker jag vikten av att avtalet nu kan träda i kraft och att EU kan visa sitt politiska stöd för Ukraina och samtidigt också vara tydligt med vad som förväntas av Ukraina och vad avtalet både är och inte är. Där har jag en konkret fråga: Finns det något att säga om tidsförhållandena? Finns det någon bedömning av när avtalet kan träda i kraft, om det går vägen?

När det gäller brexit, slutligen, har vi en samsyn. Jag tycker att det är bra skrivningar om att förhandlingarna ska ske i en anda av – och nu översätter jag själv – enighet, transparens och förtroende, så att vi får ett så bra utfall som möjligt såväl för EU som helhet som för Storbritannien och Sverige.

Anf. 17 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru ordförande! Jag tar gärna ordet – det finns mycket jag vill säga. Tyvärr är min tid begränsad, så jag ska hålla mig till två frågor.

Statsministern sa till mig att vi ska knäcka vår arbetslöshet genom att minska arbetslösheten i EU. Jag förstår att det underförstått handlar om Grekland och Spanien, eftersom det är dit vi skickar merparten av ungdomsgarantipengarna. Statsministern nämnde också att vi inte är mer beroende av Storbritannien.

Jag ska börja med den första frågan. Om vi nu ska knäcka vår arbetslöshet genom att minska arbetslösheten i EU borde vi skicka pengarna dit vi exporterar mest. Men det gör vi inte, utan vi skickar dem till Spanien och Grekland. Till Grekland hade vi en export på 2,7 miljarder kronor år 2015 och till Spanien 23 miljarder kronor.

Att vi ska exportera pengar för att öka exporten, alltså först skicka betalningsmedel till länderna som de sedan ska använda för att handla med oss, tycker jag är en jättekorkad, jättekonstig och totalt ologisk idé. Då kanske vi ska börja exportera betalningsmedel till USA också, eftersom avtalet om ökad frihandel med USA ser ut att stranda. Det tror jag skulle gynna Sveriges möjligheter att öka sin export till USA. Men naturligtvis tycker jag inte att vi ska göra så heller.

Jag vill framhålla att vi hade en export till England och Storbritannien på 71 miljarder kronor och en import på 63 miljarder kronor 2013, enligt den senaste statistik som jag har hittat. Det innebär att vi redan där är mer beroende av England och Storbritannien än vad de är av oss. Då kommer vi in på frågan att vi, som statsministern säger, inte är mer beroende av Storbritannien. Jag hävdar att det är totalt felaktigt och kanske till och med lögnaktigt.

Jag har framfört till regeringen ett flertal gånger att vi är väldigt beroende av Storbritannien eftersom de i hög grad handlar med Sverige och, framför allt, med EU. Enligt statistiken från 2016 hade Storbritannien en export på 26,8 miljarder pund, vilket motsvarar 311 miljarder kronor på en månad. Importen var 39,6 miljarder pund, vilket motsvarar 459 miljarder kronor. På årsbasis handlar det alltså om 1 800 miljarder kronor i differens mellan EU och Storbritannien.

Jag hävdar att det är direkt felaktigt att vi inte är beroende av Storbritannien. Jag vill att statsministern förtydligar vad han menar med att vi inte har ett beroende av Storbritannien, till och med ett större beroende av Storbritannien än i relation till EU.

Utöver det vill jag också lägga till Efsi. Jag vet inte om det kom upp på behandlingen inför toppmötet, men Efsi är ytterligare en grej som innebär att Sverige betalar mer pengar till EU än vad vi får tillbaka. Efsi handlar om att man ska lägga pengar i en investeringsfond, vilket innebär att svenska skattepengar går till satsningar på högriskprojekt i EU. Detta gynnar EU i högre grad än Sverige.

Jag vill framhålla att regeringen har fel och att den politik som regeringen bedriver kostar mycket pengar för Sverige. Det kommer definitivt också den relation till Storbritannien som regeringen nu, tillsammans med övriga riksdagspartier, håller på och odlar i EU att göra.

Anf. 18 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Jag måste ha uttryckt mig otydligt, för jag vet mycket väl att partnerskapsavtalen är en sak och det militära samarbetet en annan. Det jag vände mig emot var att partnerskapsavtalet villkorar biståndet till att man agerar för att förhindra att flyktingar tar sig till Europa och att man gör det med väldigt auktoritära regimer.

Jag beklagar statsministerns otydlighet när det gäller Turkiet. Att fängsla sina politiska motståndare, att stänga oberoende medier, att rensa rättsväsendet från personer som har andra politiska uppfattningar och att sparka fackligt aktiva är inte förenligt med att vara en demokrati och rättsstat. Jag önskar att Sveriges statsminister kunde uttala detta tydligt.

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

När det gäller det Karin Enström sa om budget och sanktioner är det vad vi driver på lång sikt. Det som kommer efteråt är det som vi driver. Detta har vi redan påbörjat – det är igång.

Vad gäller Socialfonden är det högst oklart om man kan använda den i detta syfte. I så fall ska vi inte ta oss an det. Vi undersöker hela tiden möjligheter att sätta mer tryck på dem som inte gör sin del i detta, men det är som sagt oklart om man kan göra detta till följd av bristande verkställighet av fattade beslut när det gäller just Socialfonden. Men vi undersöker vidare, för det är vår ambition att alla ska ta sitt ansvar. Då behöver vi hitta ett påtryckningsmedel. Det var därför jag nämnde bland annat Schengen, som är ytterligare en sådan möjlighet.

Jag delar uppfattningen om behovet av koordinering mellan EU och Nato – det är viktigt. Det finns en text i slutsatserna om att man ser dem som kompletterande till varandra. För Natoländer kan det uppstå en risk för dubbelarbete och dubbla resurser, så det krävs koordinering. Detta samarbete är viktigt.

Syrien och det ryska ansvaret tog jag upp på det förra Europeiska rådet också. Dessvärre fanns ingen enhällighet i frågan. Jag menar att det är viktigt att vi har en enhällig och samlad politik i EU och att vi inte splittras upp. Jag tar gärna upp frågan vid flera tillfällen, men det viktigaste för oss är att vi har en enhällig Rysslandspolitik. Den dag vi splittras finns det bara en som vinner på det, och det är inte EU. Frågan har alltså redan tagits upp.

När det gäller Ukraina tror jag att vi delar uppfattningen där. Det ställs naturligtvis krav i den andra ändan och har så gjorts under hela processen för visumfrihet. Vi bedömer att det borde kunna ratificeras någon gång under våren. Det är svårt att säga exakt när, men det är den bästa bedömning vi kan göra.

När det gäller brexitförhandlingarna uppfattar jag att vi har samma inställning till att kunna vara pragmatiska och transparenta, men återigen: De kommer att bli enormt komplexa, och det återstår en del att göra där.

Till Skalin igen: Det är inte endera eller här. Världen är inte svart eller vit. Det är inte alltid noll eller hundra eller på eller av, utan det är ofta både och.

Det viktigaste vi gör när det gäller arbetslösheten bland ungdomar gör vi här hemma i Sverige, men om vår export motsvarar 50 procent av vår bruttonationalprodukt har det en viss betydelse hur det går i andra länder. Det är därför vi tror på EU-samarbetet – det skapar helt enkelt större möjligheter för svensk välfärd.

Allt fler företag kommer att se möjligheter till export, och jag tror att allt fler löntagare runt om landet ser denna möjlighet. Den ska vi ta. Sverige först alltså, men det är också viktigt att det blir rätt i omvärlden, för det förbättrar för Sverige. Det är tydligt att vi är ett litet land. Vi är i och för sig ett starkt land, men vi är beroende av en omvärld som fungerar och går bra.

Samma sak gäller för beroendet mellan EU och Storbritannien. Man kan hålla på och rada upp hur många siffror som helst, men jag tror att den rätta slutsatsen i resonemanget är att det finns ett ömsesidigt beroende mellan Storbritannien och EU. Det är därför vi ska göra de kommande förhandlingarna så pragmatiska och resultatriktade som möjligt,

så att båda kommer ut med nöjdhet och kan se till att vi har en bra relation även efter förhandlingarna. Det är en nog så viktig ingång i detta.

Jag har förstått att vi inte har samma uppfattning om Efsi heller. Så enkelt är det.

2016/17:17
14 december

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att nämnden har haft en diskussion med statsministern under samrådet och att avvikande meningar har anmälts från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna, oliklydande sådana i de allra flesta delar.

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Ordförande! Jag ber om ursäkt, men jag glömde svara Jonas Sjöstedt. Det var inte medvetet, utan min lapp låg helt enkelt fel.

När det gäller partnerskapen bygger de på att människor ska kunna få det bättre i sitt hemland, för att inte behöva fly. Det är min syn på detta.

När det gäller Turkiet delar vi uppfattningen om landets utveckling: Den går åt fel håll. Vi ger uttryck för att vi är bekymrade över fängslanden, avskedanden, begränsad yttrandefrihet och så vidare. Det går inte åt rätt håll. Jag menar bara dels att det inte är genom att sätta etiketter på länder som utgången av detta avgörs, dels att vi måste tänka oss för noggrant när vi diskuterar om det ska bli medlemskapsförhandlingar eller inte.

Jag ber om ursäkt för att jag glömde.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Med detta förtydligande kan vi sammanfatta. Som jag nämnde har vi ett antal oliklydande avvikande meningar om de olika frågor som har tagits upp här. Sammanfattningsvis finns det stöd och majoritet för regeringens här redovisade ståndpunkt och inriktning inför rådsmötet.

Därmed tackar vi statsministern. Vi kommer att ses i kammaren nästa vecka då vi ska få en återrappport från morgondagens möte.

Innehållsförteckning

§ 1 Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S).....	4
Anf. 5 MIKAEL CEDERBRATT (M).....	5
Anf. 6 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 7 JOHNNY SKALIN (SD)	6
Anf. 8 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 10 ESKIL ERLANDSSON (C).....	12
Anf. 11 JONAS SJÖSTEDT (V).....	13
Anf. 12 TINA ACKETOFT (L)	14
Anf. 13 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	15
Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	17
Anf. 15 ORDFÖRANDEN	19
Anf. 16 KARIN ENSTRÖM (M).....	19
Anf. 17 JOHNNY SKALIN (SD)	20
Anf. 18 JONAS SJÖSTEDT (V).....	21
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	21
Anf. 20 ORDFÖRANDEN	22
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	23
Anf. 22 ORDFÖRANDEN	23